

Crna Gore

Vlada Crne Gore

**Komisija za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva
prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu
medija**

**IZVJEŠTAJ O RADU
za period 6. februar – 6. maj 2014. godine**

Podgorica, maj 2014.godine

I UVODNE NAPOMENE

Izvještaj je pripremljen u skladu sa članom 8 Odluke o obrazovanju Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija („Službeni list CG“, broj 5/14) kojim je propisano da je Komisija dužna da svaka četiri mjeseca Vladi Crne Gore dostavlja izvještaj o svom radu.

Koncepcijski i sadržajno struktura izvještaja određena je na način da prikaže rad i postupanje Komisije u periodu 6. februar – 6.maj 2014. godine.

II NADLEŽNOST, SASTAV I NAČIN RADA KOMISIJE

1. Zadaci

Zadaci Komisije utvrđeni su članom 3 Odluke o obrazovanju Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija. Zadaci Komisije su da: utvrdi plan i dinamiku prikupljanja činjenica i utvrđivanja drugih okolnosti koje su u vezi sa istragama iz člana 1 ove odluke i da u tu svrhu ostvari saradnju sa organima nadležnim za vođenje istraga; na osnovu dobijenih informacija i sagledanih okolnosti u vezi sa vođenim istragama, sačini pregled dosadašnjeg toka vođenih istraga; pripremi mišljenje o djelotvornom načinu na koje bi se vođenje istrage moglo unaprijediti i da u tu svrhu predloži konkretne mjere koje bi trebalo preduzeti.

2. Sastav

Komisija za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija imenovana je Odlukom o obrazovanju Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima. ubistava novinara i napada na imovinu medija („Službeni list CG“, broj 5/14), a počela je sa radom 6. februara 2014. godine, stupanjem na snagu Odluke o obrazovanju.

Komisija ima predsjednika i 10 članova. Za predsjednika Komisije imenovan je Nikola Marković, dnevne novine „Dan“, a za članove Komisije imenovani su: Stojanka Radović, Državno Tužilaštvo; Vesna Jovičević, Državno tužilaštvo; Milan Tomić, Uprava policije; Saša Rakočević, Uprava policije; Svetozar Keković, Agencija za nacionalnu bezbjednost; Ljiljana Ivanović, Agencija za nacionalnu bezbjednost; Mihailo Jovović, nezavisni dnevnik „Vijesti“; Slavko Mandić, Medijski savjet za samoregulaciju; Mila Radulović, Sindikat medija i Darko Ivanović, NVO sektor.

Administrativno tehničke - poslove za potrebe Komisije obavlja Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije, preko sekretara Komisije koji taj posao obavlja pored svojih redovnih poslova.

3. Način rada

Komisija može, radi efikasnijeg i djelotvornijeg ostvarivanja zadataka, obrazovati stalne ili povremene radne grupe i u rad Komisije i radnih grupa uključiti domaće i međunarodne stručnjake, odnosno međunarodne organizacije iz oblasti koje su u vezi sa zadacima Komisije.

Zadaci, organizacija, način rada i postupak donošenja odluka propisan je Poslovníkom o radu Komisije, donijetom na sjednici održanoj 20. februara 2014. godine.

Kako je Akcionim planom predviđeno da Državno tužilaštvo i Uprava policije redovno i detaljno informišu Komisiju o starim, ali i aktuelnim istragama ovo tijelo je u koordinaciji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova pristupilo realizaciji stvaranja uslova za prijem pomenutih ali i drugih tajnih izvještaja. Svi članovi Komisije koji ne dolaze iz državnih organa (njih pet) zatražilo je od Direkcije za zaštitu tajnih podataka dozvole za pristup tajnim podacima. Ovo iz razloga da bi se svim članovima omogućio uvid u informacije koje nose različitu oznaku tajnosti, a koje su sastavni dio istraga iz oblasti rada Komisije.

Odlučeno je da se po prvi put stvori jedinstvena baza podataka o svim istragama napada na novinare i imovinu medija iz svih državnih institucija nadležnim za ovu problematiku: Državnog tužilaštva, Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost, kao i podataka do kojih se dođe tokom rada ovog tijela. Koordiniranje i obdejtovanje ove baze podataka u nadležnosti je Komisije. U tu svrhu a na osnovu ingirencija koja proističu iz Vladine odluke o formiranju ove Komisije, zajedno sa MUP-om pristupilo se izradi specijalnih prostorija u kojima se arhivirali navedeni podaci. Pomenute prostorije zbog tajnosti podataka biće pod posebnim nadzorom i u posebnom bezbjedonosnom sektoru u sklopu Ministarstva unutrašnjih poslova, a pristup će imati samo članovi Komisije. Rad na konkretnim slučajevima istraga čeka završetak opremanja posebnih prostorija i obezbjeđivanja specijalnih sefova kako tajnost podataka, a samim tim i istraga ne bi bilo ugroženo. Prema informacijama dobijenih od lica koje je ministar MUP-a zadužio za realizaciju ovog posla, prostorije bi trebale da budu funkcionalne od početka juna.

Očekuje se da će do tada i svi članovi Komisije proći bezbjedonosne provjere za pristup tajnim podacima. (Dozvole u ovom trenutku čekaju članovi Komisije Darko Ivanović i Slavko Mandić).

III RAD I POSTUPANJE KOMISIJE

Komisija je u izvještajnom periodu održala VII sjednica. Rad Komisije u tih VII održanih sjednica odnosio se na:

- Donošenje i usvajanje Poslovníka o radu Komisije;
- Neposredni razgovor sa novinarom Tufikom Softićem;

- Utvrđivanje spiska slučajeva kojima će se baviti Komisija i određivanje prioriteta;
- Formiranje radnih grupa za tri slučaja;
- Razgovor sa koizvjestiocima Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope, Kimom Sasijem i Teri Lejdenom;
- Razmatranje i usvajanje zapisnika sa prethodno održanih sjednica.

1. Donošenje i usvajanje Poslovnika o radu Komisije

Poslovnik o radu Komisije donešen je na osnovu člana 7 Odluke o obrazovanju Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima ubistava novinara i napada na imovinu medija, na sjednici održanoj 20. februara 2014. godine.

Ovim poslovníkom regulisani su zadaci, organizacija, način rada i postupak donošenja odluka propisan je Poslovníkom o radu Komisije.

2. Neposredni razgovor sa novinarom Tufikom Softićem

Novinar Tufik Softić je 20. februara 2014. godine dostavio Komisiji pismo u kome je zatražio pomoć od ovog tijela zbog sumnji da mu je ugrožena bezbjednost.

Obzirom da je on već dva puta (2007. i 2011. godine) bio žrtva nepoznatih napadača, ali prije svega zbog sadržaja pisma odlučeno je da Komisija zatraži od nadležnih organa uradi hitna procjena bezbjednosti Tufika Softića i članova njegove porodice. Tim povodom Predsjednik Komisije je sa novim detaljima "slučaja Softić" službenim putem upoznao ministra unutrašnjih poslova, direktora Uprave policije, direktora Agencije za nacionalnu bezbjednost i v.d. Vrhovnog državnog tužioca.

Zatraženo je da se novinaru Softiću omogući policijsko obezbjeđenje na nivou od 24 časa dnevno. Već 27. februara 2014. godine, nakon izvršene procjene bezbjednosti, a u skladu za zahtjevom Komisije obezbijedena je policijska zaštita za Tufika Softića i njegovu porodicu koja traje i danas.

Što se tiče istraga o napadima na ovog novinara, iz 2007. i 2011. godine Komisija je u neposrednim razgovorom sa Softićem došla do novih podataka i saznanja kako o napadačima i prijetnjama, tako i o potencijalnim propustima u pojedinim segmentima ovih istraga.

Sve to biće predmet interesovanja Radne grupe formirane za ovaj slučaj.

3. Utvrđivanje spiska slučajeva kojima će se baviti Komisija i određivanje prioriteta

Kako je zadatak Komisije da na "osnovu dobijenih informacija i sagledanih okolnosti u vezi sa vođenim istragama sačini pregled dosadašnjeg toka vođenja istraga", utvrđen je spisak prioriteta istraga kojima će se Komisija tokom svog mandata baviti. To su sledeći slučajevi:

- 1. Ubistvo Duška Jovanovića;**
- 2. Napad na direktora dnevnog lista "Vijesti" Željka Ivanovića;**
- 3. Objedinjeni slučaj Olivere Lakić, (prijetnje, napad);**
- 4. Paljenje vozila dnevnika, "Vijesti";**
- 5. Napad na urednika "Vijesti" Mihaila Jovovića i fotoreportera Borisa Pejovića;**
- 6. Napad na Tufika Sofića**
- 7. Napad na novinara Mladena Stojovića;**
- 8. Slučaj Darka Ivanovića (obijanje vozila i prijenji);**
- 9. Eksplozija pred redakcijom "Vijesti";**
- 10. Napad na novinarku "Dana" Lidiju Nikčević;**
- 11. Napad na Jevrema Brkovića;**
- 12. Napad Vladimira-Bebe Popovića na novinare "Vijesti" Luku Zekovića i Miodraga Babovića.**

4. Formiranje radnih grupa za tri slučaja

Imajući u vidu veliki društveni značaj kao i ogroman interes javnosti Komisija je formirala radne grupe za tri slučaja koja se smatraju posebno složenim i kod kojih su iskazani skromni rezultati u dosadašnjim istragama.

Radne grupe formirane su za:

1. Slučaj ubistva Duška Jovanovića

U sastav ove radne grupe imenovani su: Nikola Marković (dnevne novine Dan), Stojanka Radović (Državno tužilaštvo), Saša Rakočević (Uprava policije), Svetozar Keković (Agencija za nacionalnu bezbjednost) i Mila Radulović (Sindikato medija).

2. Slučaj napada na Tufika Sofića

U sastav ove radne grupe imenovani su: Vesna Jovičević (Državno tužilaštvo), Ljiljana Ivanović (Agencija za nacionalnu bezbjednost), Darko Ivanović (NVO sektor), Slavko Mandić (Medijski savjet za samoregulaciju) i Milan Tomić (Uprava policije).

3. Slučaj paljenja vozila i bacanje eksplozivne naprave na dnevni list "Vijesti"

U sastav ove radne grupe imenovani su: Mihailo Jovović (nezavisni dnevnik "Vijesti"), Vesna Jovičević (Državno tužilaštvo), Saša Rakočević (Uprava policije), Svetozar Keković (Agencija za nacionalnu bezbjednost) i Darko Ivanović (NVO sektor).

5. Razgovor sa koizvjestiocima Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope, Kimom Sasijem i Teri Lejdenom

VI sjednica Komisije održana je 14. aprila 2014. godine u prisustvu koizvjestioca Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope, Kima Sasija i Teri Lejdena.

6. Razmatranje i usvajanje zapisnika sa prethodno održanih sjednica

Shodno članu 15 stav 6 Poslovnika o radu Komisije propisano je da se na sjednicama Komisije vodi Zapisnik koji potpisuju predsjednik Komisije i sekretar. U zapisnik sa sjednice Komisije upisuju se: dan, mjesto i vrijeme održavanja sjednice, prisutni članovi Komisije i druga lica, dnevni red, odluke, zaključci i stavovi, kao i drugi podaci koje odredi predsjedavajući Komisije.

Razmatrano je i usvojeno VII zapisnika sa prethodno održanih sjednica.

7. Predlozi i preporuke Vladi Crne Gore

Komisija poziva Vladu Crne Gore da obnovi nagradu za informacije koje bi dovele do rasvjetljavanja ubistva Duška Jovanovića, a koja je bila raspisana u iznosu od milion eura neposredno nakon atentata na urednika „Dana”, i sugeriše Vladi da raspiše nagrade za ostale slučajeve. Na osnovu uvida u dokaze koji su dosada prikupljeni Komisija ima razloga da smatra da su napadači i nalogodavci napada na Lidiju Nikčević pronađeni.

Ocjenjujući ovo kao dobar prvi korak u zaključivanju istrage napada na Lidiju Nikčević Komisija smatra da je ovo pravi primjer dobrog policijskog rada u kojem je istraga uspješno dovedena do kraja, ali će čitav slučaj biti okončan tek nakon sudske presude koju sa velikom pažnjom pratimo.

Članovi Komisije izražavaju zadovoljstvo odnosom cjelokupne javosti na njeno formiranje, rad i planirane aktivnosti. Pretpostavljamo da će osnivanje ovog tijela imati pozitivne efekte i da će nadležni organi koji se bave istragama, postizati bolje rezultate u odnosu na raniji period.

Komisija očekuje od Vlade Crne Gore neprestano radi na stvaranju ambijenta u kome će novinari djelovati slobodno te da iskaže maksimalan stepen tolerancije prema istraživačkom novinarstvu i slobodi medija. Komisija ukazuje da će se time stvoriti i bolje pretpostavke za rasvjetljavanje svih napada na novinare i medije.

Rezultata u istragama koje su pod ingerencijama Komisijama teško može biti ukoliko se ne iskaže odlučna i stvarna politička volja. Ambijent povjerenja između državnih organa i medija, koji je ozbiljno ugrožen može se popraviti i omogućavanjem što boljih uslova za rad

Komisije i spremnošću Vlade i ostalih nadležnih organa da omoguće uvid u svu dokumentaciju, tajnu i javnu koja se tiče napada na predstavnike informisanja.

Na kraju ukazujemo da je utisak da pojedine istrage dugo traju, i da je zadatak Komisije da ukaže na takve slučajeve.

IZDVOJENA MIŠLJENJA ČLANOVA KOMISIJE O POJEDINIM SLUČAJEVIMA

Slučaj napada na Lidiju Nikčević

Komisija je ovaj slučaj odredila kao jedan od svojih prioriteta i on će biti predmet rada na jednoj od narednih sjednica. Predsjednik Komisije informisao je Komisiju da je kao predsjednik i urednik Lidije Nikčević u dnevnom listu "Dan", ukazao predstavnicima policije i tužilaštva da motiv napada nije pokušaj razbojništva kakva je kvalifikacija bila na samom početku istrage. Zajedno sa Lidijom Nikčević policiji je predat niz članaka i podataka o prijetnji novinarki „Dana” što je ukazivalo da su istraživački tekstovi Lidije Nikčević motiv napada. Ovaj pravac istrage nakon tromjesečnog rada doveo je do hapšenja lica koja su nedugo zatim i optužena za prebijanje Lidije Nikčević. Tokom pripremanja ovog izvještaja počelo je i suđenje za ovaj slučaj.

Članovi Komisije Saša Rakočević i Milan Tomić istakli su da su Policija i Tužilaštvo svojim radom došli do otkrića napadača, te da se Komisija nije bavila istražnim radnjama. Ukazujući da je to bio individualni učinak, Predsjednik Komisije istakao je da treba otvoriti pitanje odgovornosti nadležnog tužioca zbog promjene kvalifikacije djela obzirom da je jasno da prvobitna kvalifikacija djela nije plod profesionalnog rada već očite političke zloupotrebe. U tom kontekstu pritisak Predsjednika Komisije vod kao bitan za rešavanje ovog slučaja.

(Komentar: Nikola Marković)

U dogovoru sa nadležnim tužiocima krajem 2013 godine i početkom 2014.god., fomirani su radni timovi u Podgorici, Nikšiću i Beranama, u cilju rasvjetljavanja događaja na štetu ND «Vijesti», novinarkе dnevnog lista “Dan” iz Nikšića Lidije Nikčević i novinara iz Berana Tufika Softića. Tim povodom ostvarivana je svakodnevna komunikacija sa tužiocima, i u konsultaciji sa njima koordinirano i planski preduzimane su radnje u cilju prikupljanja materijalnih dokaza radi eventualnog procesuiranja izvršilaca. Kao rezultat toga rada, rasvijetljeni su slučajevi koji su označeni kao prioritetni, i to aktiviranje eksplozivne naprave na zgradu redakcije ND «Vijesti» u Podgorici i fizički napad na novinarku dnevnog lista “Dan” iz Nikšića Lidiju Nikčević.

Naime, dana 08.03.2014.godine rasvijetljeno je kd izazivanje opšte opasnosti čl. 327 KZCG u sticaju sa KD- nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih naprava iz čl. 403 KZCG, izvršeno dana 26/12/2013, na štetu redakcije ND «Vijesti» u Podgorici, i procesuirana ODT u Podgorici dva lica. Takođe, dana 28.03.2014.godine rasvijetljen je napad na

novinarke „Dana“ Lidiju Nikčević, procesuiranjem 6 lica ODT u Nikšiću, zbog kd nasilničkog ponašanja.

Onoga trenutka kada je prikupljeno sasvim dovoljno dokaza za nadležnog tužioca, uz njegovu saglasnost predmeti su procesuirani. Lica su procesuirana samo i jedino na osnovu prikupljenih dokaza, a na osnovu kojih se osnovano sumnja da su izvršioци ovih krivičnog djela, što je inače u ovom slučaju bilo dovoljno relevantno za tužioce.

Što se tiče tvrdnje predsjednika Komisije g-dina Nikole Markovića da treba otvoriti pitanje odgovornosti nadležnog tužioca zbog promjene kvalifikacije djela obzirom da je jasno da prvobitna kvalifikacija djela nije plod profesionalnog rada već očite političke zloupotrebe kada je u pitanju slučaj Lidije Nikčević i da je pritisak predsjednika Komisije bio bitan za rešavanje ovog slučaja, dajemo sledeće pojašnjenje:

Početna kvalifikacija počinjenog djela od strane nadležnog tužioca bila je razbojništvo u pokušaju, koje je kvalifikovano na osnovu izjave oštećene novinarke Lidije Nikčević, koja je tom prilikom izjavila da joj je prilikom fizičkog napada NN lice pokušalo da otme torbu sa ramena.

Međutim takva kvalifikacija nije uticala na kvalitet istrage, već su ispitivani svi mogući motivi napada na istu, uključujući prvenstveno njen profesionalni angažman. Djelo je rasvijetljeno na osnovu kvalitetnog policijskog rada, a ne na osnovu bilo kakvih pritisaka i sugestija sa strane.

(Komentar: Milan Tomić, Saša Rakočević, Stojanka Radović i Vesna Jovičević)

Slučaj ubistva Duška Jovanovića

Predsjednik Komisije, Nikola Marković upoznao je Komisiju da je u ovom svojstvu, ali individualno podnio krivičnu prijavu protiv Duška Markovića, ministra pravde u Vladi Crne Gore zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo pomoć učiniocu poslije izvršenog krivičnog djela iz člana 387., stav 3. u vezi stava 1. Krivičnog zakonika Crne Gore.

Duško Marković je dana 14.09.2004. godine, u svojstvu svjedoka pred istražnim sudijom Višeg suda u Podgorici Radomirom Ivanovićem u istrazi zbog ubistva Duška Jovanovića, prečutao činjenice koj su mu bile poznate kao tadašnjem pomoćniku ministra unutrašnjih poslova, odnosno rukovodiocu službe državne bezbjednosti, a koje činjenice su bile od odlučnog značaja za usmjerenje i tok istrage teškog ubistva.

Naime, prijavljeni je u vršenju službene dužnosti rukovodioca – načelnika službe državne bezbjednosti imao informacije da je bezbjednost pokojnog Duška Jovanovića bila ugrožena prije nego je ubijen. Prijavljeni je ovu činjenicu potvrdio dana 23.01.2014. godine, gostujući u emisiji TV Vijesti "Načisto" kod novinara Petra Komnenića.

Ove činjenice i druga saznanja koja je prijavljeni kao načelnik državne bezbjednosti imao i koja je, po logici stvari i prirodi posla, kasnije dobio povodom ugroženosti i ubistva pokojnog Duška Jovanovića, prijavljeni Marković prvo je prećutao u iskazu kod istražnog sudije, ali ni kasnije ih nikada nije saopštio nadležnom tužiocu ili istražnom sudiji. To je u izjavi dnevnim novinama „Dan” od 27.01.2014. godine javno potvrdio i istražni sudija Višeg suda u Podgorici Radomir Ivanović, kao i da je prije saslušanja prijavljeni bio upozoren od sudije da je dužan da kaže sve što zna o teškom ubistvu Duška Jovanovića.

Tokom pisanja ovog izvještaja v.d. Vrhovnog državnog tužioca Veselin Vučković najavio je da će u okviru istrage o ubistvu Duška Jovanovića saslušati ministra Duška Markovića, ali i premijera Mila Đukanovića.

Sve to biće predmet interesovanja Radne grupe formirane za "slučaj ubistva Duška Jovanovića".

Komisija sa posebnom pažnjom prati rad nadležnih organa kada je u pitanju ovaj slučaj obzirom da se radi o jedinom ubistvu novinara u istoriji Crne Gore.

Članovi Komisije Vesna Jovićević, Ljiljana Ivanović i Stojanka Radović su istakli da je to individualni učinak predsjednika, te da se Komisija nije bavila tim pitanjima, sa čim su se saglasili ostali članovi.

(Komentar: Nikola Marković)

Slučaj Darka Ivanovića

Članovi Komisije Darko Ivanović i Mila Radulović ukazali su Komisiji na nezdrav odnos i stvaranje atmosfere straha kada su u pitanju pojedini mediji i apeluje na vladajuće strukture u državi da učine sve kako bi prestao pritisak na medije. Oni su ukazali da država dopušta harangu koju mediji pod kontrolom vlasti vode protiv dnevnog lista „Vijesti”. Ivanović je iskazao nezadovoljstvo što slučaj obijanja njegovog vozila i prijetnji njemu i njegovoj porodici ne da nije rasvijetljen već, po njegovom mišljenju policija pokušava da podmetne lažnog krivca.

Član Komisije Saša Rakočević iz Uprave policije negirao je ovakav stav. On je istakao da je Policija u saradnji sa Tužilaštvom postupila profesionalno.

(Komentar: Darko Ivanović i Mila Radulović)

Bombaški napad na „Vijesti”

Darko Ivanović, Mila Radulović i na ranijim sjednicama Mihailo Jovović izrazili su sumnju da su pronađeni pravi krivci.

Nikola Marković kazao je da za razliku od slučaja Lidije Nikčević, u javnosti postoje ozbiljnije sumnje kada je u pitanju razrešenje ovog slučaja.

(Komentar: Darko Ivanović i Mila Radulović)

Sumnje koje su plasirane u pojedinim medijima, oko rasvjetljavanja bombaškog napada na redakciju ND "Vijesti i procesuiranih lica, službenici Uprave policije a pogotovo oni koji su učestvovali u rasvjetljavanju ovog KD, doživljavaju ovo kao ne dobronamjeran čin. Nepoznato je čime su se pojedini mediji rukovodili da bi izrazili ovu sumnju, osim što je na sjednici Komisije g-din Mihailo Jovović istakao da je glavna sumnja dan procesuiranja (08.03.2014) povezujući to sa lokalnim izborima u Beranama (09.03.2014.) i da je to po njemu politički marketing u predizborne svrhe.

Na sjednici Komisije pojašnjeno je da se Policija ne rukovodi izborima u svom radu, već da su službenici Policije profesionalci, i da je nozbiljno povezivati lokalne izbore u Beranama sa datumom podnošenja krivične prijave u Podgorici. Takođe je pojašnjeno da je tužilac taj koji odlučuje kada će predmet biti procesuiran, a to je samo onoga trenutka kada su bili prikupljeni svi relevantni dokazi, značajni za dalji postupak.

(Komentar: Milan Tomić, Saša Rakočević, Stojanka Radović i Vesna Jovičević)